

Издава Суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ за годину е. 6, за по године е. 3, за четврт године е. 1 и 50 новчића.

За АУСТРО-УГАРСКУ за годину е. 6, за по год. е. 3, за четврт године е. 1 и 50 новчића.

За СРБИЈУ за годину е. 7, за друге земље е. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Прегплата шаље се у плаћеним писмима неоп средно администрацији «Глас Црногорца» на Цетиње, може се и картом упућеницом на пошту у Котор Дописи шаљу се уредништву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се по реда 5 новч. За огласе већи и на дуже вријеме мање.

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Станак у Суторини.

О састанку и договарању усташкијех главара са ђенералом Родићем у Суторини добили смо ове вијести:

«Тек су главари усташки дошли у Суторину, 26. о. м., ђенерал Родић пошље вицеконсула аустројског у Требињу, г. Врчевића и г. Лазаревића к њима са реформама Андрашијевијем. Ови дођу и кажу усташима, да су дошли у име Родића и по његову налогу, да им прочитају и објасне реформе. Лазар Сочица одговори, да су се главари одазвали само позиву ђенерала Родића и да они желе само из његовијех уста чути оно, због чега су дошли на састанак, а из другијех неће ништа да чују. Обојица изасланика на овај одговор се поклоне и пођу к Родићу, и саопште му што су чули од главара. Ушљед тога ђенерал Родић одмах пође у Суторину. Главари га дочекају лијепо. Сочица му представи свакојега појединце. Венерал Родић са сваким се руковао и усрдно поздравио. Иза тога, пошто посједаше у сређеној кући, узме одмах ријеч ђенерал Родић и почне објасњавати реформе Андрашове и појавити свако уздање усташима у Црну Гору и Русију. Ово је смисао говора: Црна Гора је стегнута околиностима и не може вам помоћи, а за Русију чули сте, да се прије двадесет година са Турском тукла и била је потучена, дакле узданице данас до у Аустрију немате ни у кога другог. И ако не послушате Аустрију, ваша до сад проливена крв биће изгубљена.

Главари одговоре на ово ђенералу Родићу: да су све разумјели, да ће се данас међу собом договарати и сутра њему одговор дати и ако њихов одговор најумјеренији буде, то ће бити једино Аустрији за љубав. Венерал Родић се врати задовољан у Нови. Главари га сви до границе испрате. Сутра дан у своје вријеме пошљу главари четири командира, те ђенерала Родића на границу сретну и у њихов стан допрате. Разговор се опет одпочне. Главари су живо преставаљали стање Херцеговине и жеље своје. Напошљедку су предали ђенералу Родићу писмено своје жеље.

У овоме писму изјавили су они Аустрији захвалност за добротинство које је она, у највећој невољи њиховој, указала пребјеглијем породицама њиховијем и да их је ово најдубље чувство захвалности довело на овај састанак. Изјавивши да пристају на реформе грофа Андраша изложили су они своје захтјеве, као: да им Турска све куће и цркве попаљене и разорене на ново погради, да им даде хране до новог рода и сјемена за усјев као и сав нужни алат за земљедјелство, земља да буде њихова својина, да никакав десетак, а данак за три године да не плаћају, да се сва турска војска укљони из Херцеговине и само у некијем градовима да остане ограничена посада, да оружје смију увјек носити, или ако га неће они носити, да га не смију ни Турци носити. Пошто они не могу Турској ништа вјеровати, то траже да јевропска комисија сједи у Херцеговини, која ће на вршење свега овога вазити и када се све ово изврши, да ће

се они сви вратити, са својим породицама; домовима својијема.

Писмо ово потписали су 30 главара. Венерал Родић прими писмо и пошто га прочита, одговори: да им не може никаква одговора дати на њихова захтјевања, него да ће све то најбржијем начином доставити своме цару, који се највише брине за њихово добро. А пошто нећете да положите оружје и да се вратите на своја огњишта, а ви чините што знате, али за вас се неће нико заузимати, док оружје не положите».

С тим се сврше договори. Сви главари испрате ђенерала Родића до границе, ту се поздрави и растану. Венерал Родић оде у Нови, а главари усташки такође оставе сјутра дан Суторину и врате се у војску.

Ово је у кратко извјештај, који смо добили, о овоме врло важном састанку. Ми ћемо у другом листу јасније изложити захтјевања усташа у свези с онијем, што им реформе грофа Андраша пружају и показаћемо велику важност и корист, коју, без обзира хоће ли се или неће испунити она захтјевања, имају примирје и састанак овај за ствар усталог народа.

Данас је истекло примирје, које је 20. о. м. закључено међу Турском и херцеговачкијем усташима.

Турска није унијела хране у Никшић, јер по условима примирја Херцеговини није могла носити, а за пренос из Рисна преко Грахова није могла добити коња.

Преглед новина

о примирју и устанку херцеговачком.

— Примирје, које је Турска закључила са усташима херцеговачкијем тако је раздражило «Н. сл. Преса», немоћну заштитницу Турке, да је истину изговорила. Ово је у толико важно, што она вазда бјежи од истине као ђаво од крета. Она каже, да је била изненађена, кад је чула, да је закључено примирје, из разлога, «што закључење примирја значи признавање за ратујућу силу, онога с којим се примирје чини. Ми се јако чудимо, да се порта понизила, да даде такво признање».

Што се тиче самога посредовања Аустрије, «Н. сл. Преса» није ни с тим ни мало задовољна опет из овога разлога: Усташима се не може ујемчити оно, што они траже, а доласком Родићевим к њима, они ће сигурно мислити, да ће Аустрија јамчити за живот и имање њихово. Кад се врате дома фанатични бегови излиће на њих своју освету и онда ће се они подићи са тужбама и пријекорима на Аустрију. Дакле зна «Н. сл. Пр.» да ће фанатични бегови да се свисте усташима и опет их сваки дан нагонити, да положе оружје и да се врате под освету турску.

Даље пише «Преса»: «И ако је изостала свака помоћ и ако Аустрија строго чува границу, примирје ипак неће повратити стални мир у Херцеговини. Ако је вјеровати «Пол. Кор.» скоро су нестали изгледи миру. Усташке вође изјавили су Родићу, да ће оружје само онда положити, када или своју самосталност извојују или јемством свиј х сила добију увјерење, да ће обећане реформе у истини остварити се. Но ми смо већ више пута доказали, да је такво јемство немогуће и прије би оно подржало него ли угушило усташак. Могле би силе од Турске тра-

жити јемство да ће испунити обећане реформе, али оне не могу усташима јемити бити, јер би с тимјем угледу порте и моћи њезиној последњи ударац задали (али ни усташа не даду ни пребијене паре за турско јемство. У.)

«Н. сл. Преса» завршује свој красни чланак овијем нарицањем: «У великој муди својој Турска је показала највећу попустљивост тијем, што је пристала на примирје. Више се не може од ње тражити, ако се неће, да се са свијем поткопа. Новчана невоља у Цариграду по поузданим вјестима, безгранична је. Исплаћење априлских купона одложено је до Јула, турски министри још ни данас не знају од куда ће за четврт године набавити новаца за државне кредиторе, и Султан ипак неће да ограничи своје маните ђефове ни најмање и узима за њих из јавнијех каса непрестано догод је у њима и једна лира. То је црв, који турску државну зграду подрива и разорава. И тај црв неће бити убивен ако се усташа у Херцеговини баш и покоре. Но по свему што смо у ово девет мјесеци доживили, можемо ли збиља помислити, да ће се у осам дана (у примирју) Хришћани и Мухамеданци у Херцеговини измирити?»

«Н. сл. Преса» тако је вјерно и са чувством дубоке жалости представила јадно стање Турске, да нам неби сузе на очима изостале, да нас није поставила у такав положај, у којем не знамо кога ћемо пријети жалити: да ли Турску, да листу «Пресу», те тако не жалимо ни једну ни другу, него се само захваљујемо на искрености, с којом нам «Преса» исцвједја, да се усташима не могу никаква јемства дати, и даље, да ће фанатични бегови излити своју освету над рајом када се поврате и најпосле на њезином скромном мишљењу, да се не може ни помислити, да се послје досадашњег покоља, Хришћани и Мухамеданци у Херцеговини измирити могу.

Из Беча пишу «А. О. пов.» између осталог: «Вијести о успјеху преговора за мир у Дубровнику, као и о стању дјела умпрења са свијем су противрјечне. Толико се само може са великом сигурношћу узети, да силе наилазе на много веће препреке, него се мислило у почетку, и да прије свега наилазе на скоро несавладиво неповјерење усташа, као и бјегунаца у обећања портина. Силе признале су да је праведна и нужна она изјава портина, да бјегунци, ако се не поврате у року од четири нећеље, губе право на обећане повластице и да ће им се сва имања конфисцирати».

«Политик» мисли, да је ово само пријетња и притисак на усташе. Ми не вјерујемо, прво, што усташа не чежу ни мало за оним турским повластицама, и друго, што је њихово имање свакојако пропало.

«Карлер. Цтг.» имају такођер допис из Беча, у којем се дословце каже: «Још се истина прикрива, бар се не говори још јасно, али упрокос свему узепшавају не треба сумњати, да су силе са својим умирењем насјеле и нити хоће усташа оружје да положе, нити бјегунци да се врћу: Да ли ће се и какав ће се излазак на данашњем путу умирења наћи, ваља чекати. Који добро познају ствари, остају при својем увјерењу, да се само под заштитом формалне интервенције нови ред ствари даје подићи и учврстити».

«П. Лојд» брани намјесника ђенерала Родића од онијех, који га криве, што је ради умирења тражио помоћ Црне Горе. И он има у тој ствари из Беча овај допис:

«Неки листови бечки којима догађаји у Херцеговини и Далмацији нијесу довољно «узбуђујући», имају посла с Родићем, што је тражио судјеловање кнеза црногорског у афери примирја. Сваки, који познаје одношаје у Далмацији, зна, да је

тамо свака припомоћ добро дошла за постижење оне цјели. Италијанска пословица каже: «у паклу је ђаво Бог». И тамо доље у оној стјеновитој пустињи Црногорци су бегови. У осталом и Французи у својим ратовима са Арапима вазда су примали бедујинска племена за посреднике мира. На исти начин поступају и данас још заступници велике амерканске републике у својим борбама са Индијанцима».

Јадни «Лојд»! Он признаје радо Црногорце као богове, само да их може нагрдити називом Бедујина. Није му тешко ни Херцеговцима моћ да призна, само да их сравнити може — опет у име погрде — са Арапима и Индијанцима. Овакве смјешне глупости врло су пријатне данас.

Руско повинарство, које је било мало застало, опет је почело са живљим и пријатељскијем саучешћем бити се у станком.

«Моск. Вјед.» предлаже, да се турска војска укљони из Херцеговине и да се Херцеговина кнезу Николи или уступи или на сваки начин његовој управи преда, и у том случају да се склони кнез Никола да призна Султана као свога сазерена. «М. вјед.» мисле, да нема никакве наде, да се реформе могу извести, докле је год турска војска у Херцеговини, да мухамедански фанатизам потпомаже, и пошто порта нема ни паре пребијене нити је способна, да што ваљано изврши. За то изнесе «М. В.» онај предлог и позивају Инглешку, да се сдружи с Русијом, да заједнички постигну ту цијељ.

Друга два петроградска листа, «Голос» и «П. Вјед.» већ су прије исповједали, да руска влада, и ако није у стању одмах пружити помоћ нашем народу, неће му никакав притисак чинити, нити ће допустити, да друге силе какав притисак чине. Ако се о сјећају јужни Славени доста јаки, да у стану против Турске, Русија, кажу «П. В.», стојаће добра за неутралност другијех сила.

Је ли рат у сумњи?

Ми смо већ саопштили ову вјест «П. Корешпоенденције»: «да је руска влада најавила руском и аустро-угарском дипломатском агенту, да она нема намјеру да Турску нападне, нити ма у чему да смета посао умирења, које су велике силе предузеле; а све до садање војне припреме тек су само допуна српске војне организације, која је последњих година занемарена била».

Ова вјест, већ по значају своје и због тога, што је «П. Кор.» орган грофа Андраша изазвала је општу пажњу а и различно тумачење не само у страном, него и у самом новинарству у Србији. Тимјем поводом биоградски «Исток» ставља питање: је ли рат у сумњи и наставља овако:

«Милијуне ријечи истрошили смо већ на то, да докажемо, шта иште дужност, част, интерес и живот Србије. Сад нећемо да говоримо о томе, шта треба, него, шта ће чинити Србија».

Скупштина народна донијела је позитивне закључке у овој ствари, и након себе оставила седамнајесторични одбор. Могу ли се презрети категорични и прецизни закључци скупштине и одбора?..

Нередовно стање произвело је у трговачком свијету такву кризу, да се не може натраг!...

Држава се истрошила на спрему која се не смије напустити магацинској трулежи!..

Војска је добила тако скупу организацију, и толико грдан часнички персонал, какав се може оправдати само тако, ако се одмах пође напред, у — рат!

Одбор седамнајесторич и са владом, док се још тражи зајам на страни, већ је расписао, као што чујемо, у земљи својевољни зајам од 12,000,000 динара по 8%

интереса... Да ли се може, да ли ико смје и послје овог ударица награт?!
Устаници не примају реформе, ратују даље, опсмињући Србију на обичавано «прољече». Турци — потучени физички, морално и финансијално — жедне за осветом...

А на челу Србије при томе стоји влада, за коју по до садањој радњи још нико нема права рећи, да ће изневјерити битну тачку либералног програма — рат с Турцима!
Је ли рат дакле у сумњи?
Да је истинита она вијест «П. Кор.» онда би г. Вреде клицао и ликовоа, а не би увлачио бандијеру. Тако бар ми мислимо!

У осталом ми не звамо је ли подобра нота од српске владе консулима предана. Но узмимо случај да је јесте, опет то ништа не значи.

У дипломатском свијету много више важи пословица «si vis pacem para bellum», «ако хоћеш мира спремај рат». «П. Кор.» и њен садрж у Биограду мисле да тако изгледа код нас. Но та се пословица може да искрене, и онда гласи «ако хоћеш рата, а ти се спремај мирно».

Бизмарк није лармао, да ће да удари на Француску, али после једне горопадне ноте њемачка је војска за нећељу дана била мобилизована на Рајни. Свакоме се мора одобрити, ако умје да надмудри своје противнике, па и нашој влади. Тим прије, што Србија није див у снази, треба јој мудрости и опрезности, јер и овом је Пијемонт исто толико починио, колико и бајонетима.

Но, по нашем мишењу прошли су они тренуци, кад је таква политика обмане била спортуна, циљскоходна. Србија је имала интереса крити своју намјеру донде, докле није била спремна. А ако до сад није тогва са оружјањем, никада неће ни бити! Устанак се већ никако даље не разламљује, и од Србије се ниште без оклијевања енергичан корак. Дође доба да Србија говори, а не да ћути.

Никакав «Spiegelreflex»! Устаници и Србија морају знати одмах на чему су. Сваки тренутак оклијевања убитачан је за интересе и Србије и Српства.

Ствари су дотле сазреле, да би и мудар, а непатриотичан државник у овом тренутку показивао боју ратоборну, јер се већ и тиме даје што «убарити» али за мирољубиву мелодију апсолутно није вријеме.

С пуно права, дакле, очекујемо од владе, да ће преко свога званичног органа изјавити, је ли истинита вијест о горњој ноти или није.

Стојимо на раскршћу. Рјешавајмо, бјело или црно, рат или мир, частан рат за живот или сраман мир за — смрт».

Покољ невиних Хришћана на обали унеској.

Један од најгрознијих и најужаснијих тризора, што може само човек помислити, био је данас на унеској обали на турској страни. Овај догађај може се безвјештно писати међу највећа дивљачка крволочтва, што их је до сад бивало, нити се може со у најновије доба сјетити, шта више не може душевно освједочити, да је икоја порода светог крста, икоје толико не мило и безпримјерно разбојство и хајдучтво пошвиено, што га данас Турци Новљани ушпише — онај комадић црне земље бити ће вјештовита успомена турскога острвничтва и дивљаштва, оно гробље, ће у веброева тјелеса мученичком смрћу јогиувања — сахрањена, вапијати мора за осветом пред човјечношћу просвјешенога свијета.

Жар реформе колико по Хришћане, толико и по Турке несретан — на тако високо је пламеном ударио, да сна ватроасна друштва црједога свијета једва би догла и најмању колбичу од пропасти спасити. Није више помислити шта више што не треба да се и најмање у мир вине вада. Мира није, нити га може бити, ер да све и Хришћани мир желе, Турци узру све то јаче потпаљују, па кад узвине о вјери невјеру Турака, можете ласко спровашне раје одрешите одговоре претставити — «не идемо под иго полујесеца».

Сивоћ у неко доба ноћи нагрнуше илии Хришћани на обалу унеску, да са током, пртљагом, ћецом, женама и са не јошним старцима спасе тужни живот од улума турскога. Лађе, које ту бихају на устријекој обали, јадни бјегуници молни у, ванили, јадиковали и заклињали да их спасе, али оне не свиједоше, те се прелазе могаше одмах извршити. За овај бјег Српшана зачуо бјеше редиф (резерва) у Новом, Турци се јутром рано кренуше за Новог у три буљука те опколише тужу у рају са свих страна; за леђима стајаше чна, висине заузеше Турци прјемачи а ш-

лем турска катана притусну. Чим је по-тоња на обали у смртном часу находеше се бјегунице спазила, навалила дивљом по-жудом мачем у руци на ћепу, жене и старце невољне те их све утамани измр-цвари и утамани немилице. Ко хтјед пред-мачем живот спасити, тај нађе у унеским валовима хладни гроб; јадне раје подлегну преко 70 душа турском крволочству, на сваку руку измрцварених, а једва их се 9 спасише. Кашње неко доба изађе од Но-вога војска, ови претражише лешине, пољачкаше робу и коју пару нађоше, — те се на мртвим тјелесинама наслађиваше сјекући мртва трупа.

Догађаји у свијету.

Са свијем је опровргнута вијест, да ће цар руски одступити, било за уви-јек, било само за неко вријеме, и да ће владу предати своме сину. Но неке но-вине ипак не одступају од тога, да нешто јесте у ствари. Наиме «Нац. Цтг.» пише, да цар руски хоће, да за вријеме свога предстојећега путовања, које је већ и званично објављено, буде боље заступан, него што је то било прошлога љета, када је цар са државним канцеларом у разним мјестима ван престонице боравио, те се у државним пословима многе неуредности показале. Исти лист напомиње, са свијем извјешено, да је досадашњи руски цар у вријеме путовања његова оца, био његов заступник, али се то није показало ни-каквим спољашним знаком и придржане су све реформе, које су показивале, као да сам цар влада. По томе суди «Нац. Цтг.», да ће тако исто и цар Александр свога сина, великога кнеза наслједника, поставити за свога заступника за вријеме својега отсуства.

Из Цариграда приоћује тамошњи дописник «П. Лојда» неповољне вијести «Несретним посједицима» турских држав-них папира неће се исплатити купони, који су се имали исплатити 1. Априла. Влада је настојала свим могућим срствима, да добије своту, којом би могла исплатити купоне, али све јој настојање остаде, без успјеха. Сада се истом појављују по-шљедице злочестог господарства с јавним новцима и неваљале управе, ће се о том ради, да држава својом силом и снагом задовољује свим потребама.

1. Јануара о. г. морала је турска државна управа платити први пут купоне из својих срствва; јер пријашњих година бринули су се за то инглешки и француски повчари. Правилу су се наиме увјек по-ни дугови, да се намире сви досјелни ин-тереси, а том приликом експло се обично још већи зајам, само да још нешто остане у државној благајни.

Будући да се Турска не може више послужити овим срствима, непреостаје јој друго, него да из државнога дохода плати интересе. Влада је у истину исплатила с веће стране купоне за мјесец Јануар; али се је, као што дописник «П. Лојда» тврди, послужила свим насљем, да добије потребиту своту. По други пут неће моћи Турска такова шта учинити, јер је народ до краја осиромашно; турска је државна управа 1. Јануара 1876 платила први, али и задњи пут из државних срствва досјеле купоне.

Француски сенат, како је јучер телеграфано, прихватио је у понешљеник предлог о докинућу обсаднога стања. Првом пошљедином одстрањењу обсадног стања бити ће излаз мношине нових листова. «Рен. фран.» јавља већ, да ће издати лист уз један соу, који има излазити под насловом «Ла Нит Републик франсе».

Опис манастира Мораче.

(Продужење).

Као војник усрављен десном руком показујући на цркву, а лијево држећи сусиштено стоји пред својим господаром. Овај је обучен у црној обично краткој војничкој, дугметима сирјед запученој мунтури, по којој је описан златним по свој прилици од сабље кајишом, премда му се сабља не види. Гаће су му црвене до кољена са златним уским ширитом низ стегна и око колена извезена, на ногама црне докољенице. Огрнут је црвеном до колена дугачком, широком, без рукава, око врата пошрим и у насколо поужим златним ширитом оптошеном и само под грло запученој и преко обје руке низ плћи пребаченој хаљини. Она два војника што чувају краља оба су врло млади. На главама су им некакве дубоке као металне касе. И они су обучени у црвеним, кратким, војничким златом извезеним хаљинама. Један стоји усрављен као војник, а други се мало погнуо, као да рукама придржава столицу свога господара.

Икона ова изобразена је више од три и по вијека после времена у коме је краљ Стефан живио, из чега се рађе види пи-

тање: можемо ли се ослонити да у врије-ме у коме је Стефан живио била ношња аљина оваква, какву је писац представља на икони, то је питање на које би одго-ворити могли они, који се оспитивањем старина баве. У најдоњој златној страни оплате којом је икона ограђена учињена је мале округле форме иконица, у којој је насликано усеније краља Стефана. Над мртвијем краљем свештеници књигама у рукама држећим стоје и читају, с друге стране плачући над њим наднешене скру-нама над главом стоје двије жене, да богме бити ће од краљевске породице почем су им круне на главама

Малко подаље од првих види се и трећа жена, али ова нема круне. На јед-ној од поменутих жена и то к мрцу бли-же стојећој хаљине су црвене, а другој пак црне. На главама под крунама имају широке бијеле са црвеним прјегцама низ плећи спуштене мараме. Изнад мртвог крвља пише: «Усеније краља Стефана» а испод њега опет: «Здјеже и гроб јего».

Овај натпис ни најмање не даде сум-њати да је у овој гробници други ко осим краља Стефана сахрањен. По предању до-знаје се, да ову гробницу до данас и још никада нико није отварао. Заиста заслу-живало би отворити је, колико из дубоког поштовања према земним остатцима овога великог и управ светог из давнашњих времена мужа, толико пак и из самог љу-бопитства у пуној нади, да би се што год с њиме још у земљу стављено из старина наћи могло.

Овјешњи народ краља Стефана као светитеља поштује и то у приликама кад хоће да докаже, да манастирско што себи присвојити не жели, па говори: «Боже сачувај, чувам се као од живе ватре да што манастирско не узем, јер је ово свети краљ цркви потписао, боже сачувај да присвојим манастирску земљу себи јер је то окружије светог краља». На зиду иза ове иконе до кнеза Вукића изобразен је игуман Тома, краљ Стефан као старац а до њега Исусе Христос. Овђе учињен је од паноса до врх свода један и по лакат ши-рине у цркву напуштени и од зида неодо-љени ступац. На лијевој пак страни уз сјеверни зид према првој намјештена је друга у златној оплати велика св. Јована крститеља икона са овим натписом:

«Благоволенијем иже тројици слави-маго Бога с дјела се сија икона повеље-нијем и подвигом оца игумена кир Миха-јила од села Мноске Морачанина с брати-јама бог да их прости в љето 7222 од-рождества Христова 1704 с благо-словенијем господина патријарха кирије кир Мојсеј при митрополиту Залхопскому кирију кир Герасиму и пријезде сега на 2 љета пријеглисе сија црков пресвјатије Богородице јаче на рјезије Морачи».

Иза ове иконе изобразен је свети Тодор. До овога опет долази у цркву на-пуштени и до свода узвишени ступац према првоме о коме је говорено на десној страни. На десном зиду више иконе св. Саве изобразено је исцјеленије расла-беног човјека. Према овоме на лијевој зиду више иконе св. Јована насликано је узкресуће Лазарево и гроб Христов, на њему аићео мироносица. На десном зиду више првога Томино невјерије и Ваведење Богородице у храм; а на лијевој опет преображење господње. Најпосље у само-ме своду раширеним рукама насликан је Исусе Христос.

Поменута два на обе стране стојећа ступца горе испод великог свода у виду полу обруча састављају се тако, да је на њима наслоњена западна страна са вели-ког на цркви кубета. На овим ступцима изобразени су велики мученици све један изнад другог. На прво мјесто с десне стра-не у дно ступца долази св. Димитрије, а с лијево стране св. великомученик Ђорђе. На врху пак испод свода више мученика на-сликан је праведни Аврам и Исак. Преко поменута два на десној и лијевој страни стојећа ступца, десни и лијеви зидови црк-ве к олтару гледајући с једним лактом напуштени зидови долази до мјеста ће су на обе стране цркве са 6 лаката дуљине и толико ширине напуштена цркв на кри-ла, која цркву у врло лијепог сразмјеру у облику крета праве. У самоме углу до па десној страни стојећег ступца и малко код њега напуштеног зида начињен је ени-скопски стол. Код овога стоји и једна у бијелим костима стародревна штака, о ко-јој пише у једној «Грлиц» пригосекој да је била кнеза Вукана. Писац је казао за то, да је Вуканова што је не знам из ко-је причине писао да је и саму цркву пра-вни Вукан. У десном крилу на првом ре-ду долазе апостоли, а на лијевој мучени-ци међу којима је св. Сава и Тимеон. У другом реду десног крила више апостола изобразена је тајна вечера, прање ногу и молитва Исусова у Бетанији, улаз Христов у Јерусалим, крштење и распеће Исусово. А у лијевој долази: рођење Хри-стово, мудраци- пастири, сретене, трикрат-

по одрицање Петрово и 40 мученика. Нај-посље у десном крилу на самом своду у виду старца насликан је Бог отац с нат-писом: «Ведки денми», а у лијевој пре-ма овоме Исусе Христос са ријечју: «Ема-нуил». (Продужиће се).

ПРИЛОЗИ СТРАД. ХЕРЦЕГОВЦИМА

скупно Мићо Вукшић у Алесандрији.

Г. г. Милена Дулетић ф. 20, Перо Милитић ф. 20, Мићо Вукшић са сином ф. 40, Војин Бојковић ф. 20, Вуко и Марко Ковачевић ф. 24, Јово Ковачевић ф. 20, П. Рађеновић ф. 16, Вуко Маринић ф. 40, Шпиро Мартиновић с братом ф. 40, Саво Вукотић ф. 20, Крето Перић ф. 8, Марко Рађеновић ф. 8, Петар Ковачевић са сином ф. 6, Иво Лазаревић ф. 20, Јово Вукшић ф. 10, Јово Јановић ф. 10, Ђуро Гиљача ф. 8, Стефо Јовановић ф. 20, Петар Јовановић ф. 10, Ђуро Ђурашевић ф. 4, Филип Николић ф. 20, Саво Радмаловић с братом ф. 4, Стефо Видовић ф. 2, Ј. Прилић ф. 2, Ми-хајил Шилић ф. 4, М. Синђино ф. 8, Ђор-ђе Гузало ф. 8, А. Д. ф. 4, Е. К. ф. 4, А. Е. Ш. ф. 4, Е. Симод ф. 4, А. Х. ф. 2, Л. Н. ф. 4, К. Рига ф. 4, П. Маврокордате ф. 4, Такос ф. 4, А. П. ф. 4, Т. Маруљани ф. 4, А. Ј. М. ф. 4, М. Нагамули ф. 6, Ш. К. ф. 4, Н. Луциановић ф. 2, Никола Папа ф. 2, Ј. Конратонун ф. 4, П. Сократо ф. 4, Старо Коста ф. 2, Н. Н. ф. 4, Н. Ј. ф. 2, Н. Ј. ф. 2, Н. Ј. ф. 2, Е. Д. ф. 2, А. Тиберио ф. 4, Ј. Јованидиш ф. 2, Алберт ф. 2, Пепо Тау-ил ф. 4, Н. Х. ф. 1, А. К. ф. 2, П. ф. 2, Сторнер ф. 2, Е. Коен ф. 2, Л. Б. ф. 2, Н. М. ф. 2, Ђентили ф. 8, Д. М. ф. 2, Кринос ф. 8, Н. Ничолопуло ф. 4, К. К. ф. 2, Т. Косини ф. 2, Д. Тридофуло ф. 2, П. М. ф. 1, Ш. Е. ф. 2, Ш. Н. Илија ф. 2, К. Рођо ф. 2, Авиви ф. 1, Димитрија ф. 2, Даражул ф. 1, један Србин ф. 20, Н. Ј. ф. 2.

Укупно ф. 580.

К њ и ж е в н о с т.

— Изшла је Ш. свеска (свеска за Март) «СРПСКЕ ЗОРЕ» забавно поучни лист са илустрацијама са овим садржајем: «Чича Тима», приповјетка од Ђуре Јакшића (са сликом). — «Сеока намгу-ша», приповјетка ио Фрид. Шипохагну. — «Клетва Косова», pjesма Павла Ј. Марко-вића. — «Слепчева освета», приповјетка по њемачком од Б. М. за слободу... pjesма (по Тефију). — «Црногорци» (са сликом). — «Два свједока» (са сликом). «Аја Софи-ја» и «Једрене». — «Швајцарско стадо» (са сликом). — «Преко пустиње Захаре». — «Шуме у Србији» од ф. Каница, (са сликом). Црни врх и Бања. — «Путне црте о Босни». — «Плен поп-жаркове че-те (са сликом). — «Претрес књига». — «Прегледне биљешке». — «Ребус». — «Ко-њачки епок». — «Анаграм». — «Ријешење загонетке у Ш. свесци». — «Преписка у-редништва».

Са овом свеском намирени су они претплатници, који су се за четврт године претплатили, те се учтиво позивају да своју претплату за другу четврт што прије обнове.

А тако исто се позива и остала п. и. публика, да се претплаћује на «Српску Зору» која је измирењем прве четврти по-казала да има способности за живот, а у-множеном претплатом ће се служити, да све боље свом позиву и жељама публике одговара.

Већ изашли бројеви могу се још до-бити. — «Српска Зора» стаје на цијелу годину 4 ф. и 80 новч., а на три мјесеца 1 ф. и 20 п. — Претплата се шаље на о-ву адресу:

Administration der „Srpska Zora“ III. Gärtnergasse n.ro 24. in Wien.

Н о в о с т и.

— Биоградске званичне «Српске новине» саопштавају ново устројство цје-локупне војске и према томе многобројна именовања и унапређења војничких ста-рјешина.

Потврђује се вијест о зајму у Срба. «Исток» јавља, да је већ расписан до-бровољни зајам од 12,000,000 динара по 8%.

Због познатог догађаја у Крагујевцу било је до 30 грађана затворено. Сада су сви пуштени, јер је суд нашао, да нијесу ништа криви.

— Из Беча телеграфују, да ће об-зиром на одношаје на истоку ратни бу-дет бити повишен.

Из КНИНА телеграфују нам: Голуб Бабић опколио турску посаду на Грахову. Чета Миленка Бабића допире до Петров-ца, Крстова до Кључа, Дамјанића до Ва-купа, Тркуљина до Гламоча. И Љевањско поље гори.